

3-18 YAŞ GRUBU ÇOCUK VE GENÇLERİN İNTERAKTİF İLETİŞİM ARAÇLARINI KULLANMA ALIŞKANLIKLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Doç. Dr. Yaşare AKTAŞ ARNAS
Çukurova Üniversitesi Eğitim Fak.

ÖZET:

Bu çalışmanın amacı 3-18 yaş grubundaki çocukların televizyon, bilgisayar ve internet kullanma alışkanlıklarının incelenmesidir. Araştırmanın örneklemini 3-18 yaş grubundan 933 çocuk oluşturmuştur.

Sonuçlar incelendiğinde ailelerin her birinin evinde bir televizyon olduğu ve yarısının evinde iki ve daha fazla televizyon olduğu ve ailelerin %35.7'sinin evinde bilgisayar, %21.7'sinin evinde internet bulunduğu belirlenmiştir. Çocukların 3/1'inin odasında televizyon olduğu ve çocukların %85.3'ünün televizyon izlerken bir şeyler yiyip içtiği, %10.1' inin ödev yaptığı, %4'ünün kitap okuduğu bulunmuştur.

Evlerinde bilgisayar bulunan ailelerin %21.3'ünde bilgisayarın çocuğun odasında bulunduğu ve eve bilgisayarın daha çok çocukların okul ödevlerini yapması (ders çalışmak) amacı ile alındığı saptanmıştır. Ancak çocukların sadece %19.7'sinin bilgisayarı okul ödevleri için bilgi toplamak ve ödev yapmak için kullandıkları belirlenirken, %7.8'inin internet sitelerine girmek, %13.6'sının eğlenmek, %5.7'sinin chat yapmak, %22.6'sının oyun oynamak amacı ile kullandıkları görülmüştür. Ayrıca çocukların %45.4'ünün zaman zaman internet kafelere gittikleri belirlenmiştir.

Anahtar sözcükler: bilgisayar, internet, bilgisayar oyunları, internet oyunları, internet kafe

ABSTRACT:

The purpose of this study was to investigate childrens' usage habits of computer, internet and television. The sample of this study consisted of 933 children ages through 3 to 18. The result of this study reveals that each family has a television in their home. Furthermore half of the sample has two or more television in their home. %35.7 of these families also have computer and %21.7 of them also have an internet connection in their home. Moreover one third of the children in this sample indicates that they have television in their room. The results also concluded that %85.3 children are eating, %10.1 children are doing their homework and %4 children are reading books while they are watching television. %21.3 families who have a computer in their home state that their computers located in their children's room. They indicated that purpose of having computer were mainly childrens' study and their homeworks. Yet only %19.7 of them state that the children use computers for study purpose or homeworks. Furthermore %7.8 of them use computer for internet sites, %13.6 of them use for fun, %5.7 of them use for chat and %22.6 of them use for games. In addition to that %45.4 of the children indicates that they are also visiting internet cafes.

Key words: computer, internet, computer games, video games, internet cafe

Yaklaşık 50 yıl öncesinde çocuk ve gençlerin hayatında gazeteler ve radyo istasyonları gibi kitle iletişim araçları önemli bir yer tutarken, bugün bilgisayar, internet, gibi ileri teknoloji içeren iletişim araçları önemli bir yer tutmaktadır. Tüm bu iletişim araçlarının seçimi, kullanma süresi, kullanma zamanı ve ebeveyn ve öğretmen rehberliğine bağlı olarak çocuk ve gençlerin inanış, tutum, ve davranışlarını ebeveynler, okul ve öğretmenlerden daha fazla etkileyebilmektedir (Roberts ve ark., 1999). Kısacası son yıllarda çocukların ve gençlerin etrafının saran kitle iletişim çevresi hızla değişmiştir.

Bugün gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde her evde kitle iletişim araçlarından bir çoğu bulunmaktadır ve çocuk ve gençlerin yaşamında özellikle bilgisayar ve internet önemli bir yer tutmaktadır. Örneğin, ABD'de yapılan bir çalışmada 2-17 yaş grubundaki çocukların %70'inin evinde bilgisayar, %52'sinin evinde internet bulunduğunu saptanmıştır. Ayrıca 1999 ve 2000 yılları arasında ABD.'deki ailelerin evlerinde bulunan bilgisayar oranının %2 (%68'den %70'e) ve internetin %11 (%41'den %52'ye) arttığı görülmüştür (Woordard ve Gridina, 2000).

Becker (2000) tarafından yapılan bir başka araştırmada da çocuk ve gençlerin %57'sinin evinde bir bilgisayar bulunduğu, çocukların çoğunun bilgisayarı oyun oynamak amacı ile kullandığı ve 1997-98 yılları arasında interneti ev ödevleri için araştırma yapmak amacı ile kullanım azalırken, e-mail amacı ile kullanımın arttığı saptanmıştır.

Yapılan çalışmalar günümüzde çocuk ve gençlerin televizyon, video, bilgisayar, internet, sinema, radyo, teyp, video oyunları gibi kitle iletişim araçlarının karşısında günde 4-5 saatten daha fazla zaman geçirdiklerini göstermektedir (Taras ve ark., 1990; Bernard-Bonin ve ark., 1991; Woodard ve Gridina, 2000). Bu süre uyku

haricinde diğer aktivitelere harcanan süreden daha fazla bir süredir ve bu araçlar etkileşimli olarak kullanıldığında, bu süre 8 saate kadar çıkabilmektedir (Akt: Bar-on ve Broughton, 2001).

Bilgisayarlar ve internet gibi araçlar çocuk ve gençlerin öğrenmeleri için onlara gelişimsel olarak uygun ve sınırsız bir çevre sağlarken (Specht ve ark. 2002), bazen de çocuklar ve gençler bu araçlar aracılığı ile olumsuz cinsel bilgiler, şiddet davranışları, alkol ve sigara alışkanlıkları, kumar, sağlıksız beslenme alışkanlıkları gibi istenilmeyen alışkanlıklar edinebilirler (Anderson ve Dill,2000; Bar-on ve Broughton, 2001; Cantor, 2000; Gill, 2001; Klein, ve ark., 1993; Strasburger ve Donnerstein, 1999). Özellikle bilgisayar önünde uzun süreler harcanması gelişim çağındaki çocuklarda duruş ve oturuş pozisyonlarına bağlı olarak iskelet-kas sisteminde hasarlara, görme problemlerine, elektromanyetik radyasyon problemlerine, yaratıcı ve zihinsel gelişim risklerine, dil becerilerinde gerilemeye ve bazı çocuklarda epilepsi nöbetlerine (Dertouzos, 2005), ayrıca okumaya dayalı akademik başarıda düşmeye, beyin gelişiminde problemlere (Healy, 1998), sosyal gelişimde olumsuzluklara da neden olabilmektedir (Wartella ve ark., 2002). Bu nedenle son yıllarda çocuk ve gençlerin çevrelerini saran elektronik araçlarının yaygınlığı kadar onlar üzerinde bu araçlarının etkileri ile ilgili kaygılar da giderek artmaktadır.

Bu nedenle çocuk ve gençlerin bilgisayar ve internet gibi araçları kullanma alışkanlıklarının incelenmesi önemli bir konudur. Bu nedenle bu çalışma erken dönemde çocukların televizyon, bilgisayar ve video oyunlarını kullanma alışkanlıklarını belirlemek amacı ile planlanmıştır.

YÖNTEM

Örneklem

Araştırmanın evrenini Adana ilindeki İl Millî Eğitim Müdürlüğüne bağlı beş bağımsız anaokulunun velileri ile iki ilköğretim okulu ve iki liseye devam eden çocuk ve gençler oluşturmuştur. Bu amaçla araştırma kapsamına bu okullara devam eden çocuk ve gençlerden tesadüfi örneklem yöntemi ile seçilen 933 kişi alınmıştır. Araştırma kapsamına alınan çocuk ve gençlerin 254'ü 3-6 yaş grubu , 287'si 7-10 yaş grubu, 203'ü 11-13 yaş grubu, ve 189'u 14-18 yaş grubundaydı. Örneklem %49.2'si kız (459) ve %50.8'i de erkeklerden (474) oluşmaktaydı.

3-8 yaş grubundaki çocuklara ilişkin veriler anne-babalara gönderiler anketler ile elde edilmiş olup, 9-18 yaş grubu çocuklara ilişkin veriler ise çocukların okullarında araştırmacı tarafından çocuklardan anket formlarını doldurmaları istenerek elde edilmiştir.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan anket formu önceki çalışmalar ve literatür dikkate alınarak araştırmacı tarafından geliştirilmiştir. Anket formu üç bölümden oluşmaktadır. Formun birinci bölümünde çocuk ve aileye ilişkin toplam 11 soru bulunmaktadır. Formun ikinci bölümünde kitle iletişim araçlarının evde ve çocuğun odasındaki varlığına ilişkin sorular, formun üçüncü ve son bölümünde ise ailenin ve çocuğun interaktif iletişim araçlarını kullanma alışkanlıklarına ilişkin sorular yer almaktadır.

Verilerin Analizi

Veri toplamak amacı ile toplam 1250 ebeveyn ve çocuğa ulaşılmış olup, ancak bazı ailelerden anketler geri gelmemiş, bazıları tarafından ise anket eksik ve yanlış doldurulmuştur. Bu durumda olan anketler elenmiş ve toplam 933 anket değerlendirmeye alınmıştır. Geçerli sayılan anket formundaki veriler bilgisayara aktarılmış ve verilerin analizi SPSS 10.0 programında yapılmıştır.

Çocukların kitle iletişim araçlarını kullanmalarına ilişkin veriler Khi-Kare yöntemleri kullanılarak, çocukların bir günde bilgisayar ve internete ayırdıkları sürelerle ilişkin veriler ise Varyans Analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. Kitle iletişim araçlarının evde ve çocuğun odasında bulunmasına ilişkin veriler ise yüzde frekans olarak değerlendirilmiştir.

BULGULAR VE TARTIŞMA

3-18 yaş grubu çocukların kitle iletişim araçlarını kullanma alışkanlıklarının belirlenmesi amacıyla planlan araştırmanın, verileri analiz edilmiş ve veriler aşağıda tablolar halinde sunulmuştur.

Araştırma sonuçlarını incelediğimizde ailelerin her birinin evinde bir televizyon bulunduğu ve yarıya yakınının evinde iki ve daha fazla televizyon bulunduğu bulunmuştur. Ayrıca ailelerin %36.7'sinin evinde bilgisayar, %21.7'sinde internet bağlantısı, %55.1'inde vcd veya dvd, %30.5'inde video, %45.9'unda kablolu televizyon, %84.5'inde radyo, %86.3'ünde kaset çalar (teyp), %31.9'unda video oyun aleti bulunduğu saptanmıştır.

Tablo 1: Yaşa göre Çocukların Odasında Bulunan Kitle İletişim Araçlarının Dağılımları

Kitle iletişim araçları	3-6 yaş		7-10 yaş		11-13 yaş		14-18 yaş		Toplam	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Televizyon	76	24.4	98	31.5	70	22.5	67	21.5	311	100
Kablolu televizyon	20	18.5	31	28.7	26	24.1	31	28.7	108	100
Video	2	3.9	15	29.4	23	45.1	11	21.6	51	100
Bilgisayar	36	16.7	56	26.0	68	31.6	55	25.6	215	100
İnternet bağlantısı	16	15.0	20	18.7	36	33.6	35	32.7	107	100
VCD veya DVD	28	22.0	28	22.0	37	29.1	34	26.8	127	100
Radyo	39	12.0	83	25.6	87	26.9	115	35.5	324	100
Teyp	42	12.8	79	24.1	9	27.7	116	35.4	328	100
Telefon	-	-	31	21.1	56	38.1	60	40.8	147	100
Video oyun aletleri	33	27.3	49	40.5	21	17.4	18	14.9	121	100
Kütüphane	69	14.2	160	32.9	147	30.2	110	22.6	486	100

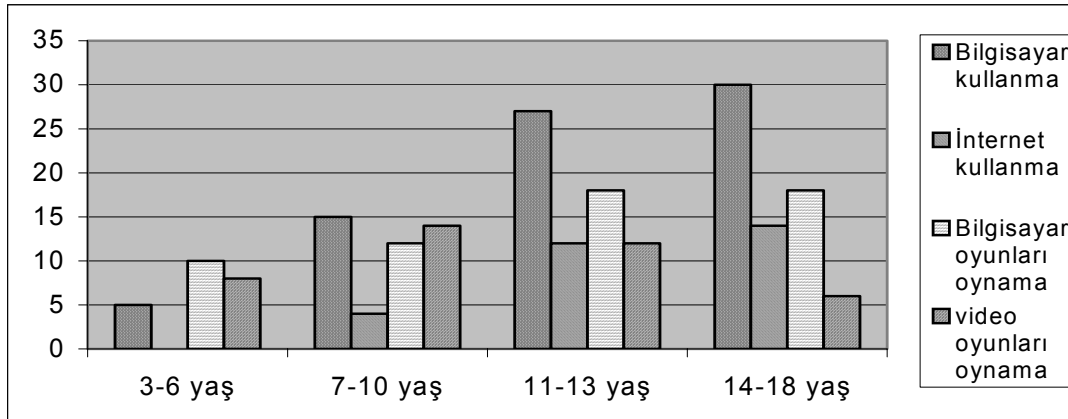
Genel olarak incelediğimizde çocukları odasında en yaygın olarak bulunan araçların %52.1 ile kütüphane, %35.2 ile teyp (kaset çalar), %34.7 ile radyo ve %33.3 ile televizyon olduğu belirlenmiştir.

Woodard ve Gridina (2000) da 2-17 yaş grubundaki çocukların odalarında en yaygın olarak bulunan kitle iletişim araçlarının kütüphane, kaset çalar ve televizyon olduğunu saptamıştır.

Tablo incelendiğinde, 7-10 yaş grubundaki çocukların %31.5'inin odasında televizyon bulunurken, 3-6 yaş grubu çocukların %24.4'ünün, 11-13 yaş grubu çocukların %22.5'inin ve 14-18 yaş grubu çocukların %21.5'inin odasında televizyon olduğu saptanmıştır. Genel olarak baktığımızda, 11-13 yaş grubu çocukların odasında bilgisayar ve internet bağlantısı, 14-18 yaş grubu çocukların odasında radyo, kaset çalar ve telefon ve 7-10 yaş grubu çocukları odasında video oyun aletleri ve kütüphanenin diğer yaş gruplarına oranla daha fazla bulunduğu belirlenmiştir.

Roberts ve arkadaşları tarafından 2-18 yaş grubu çocuklar üzerinde yapılan bir çalışma da bizim bulgularımızla paralel bulgular göstermektedir. Araştırmaya göre 14-18 yaş grubundaki çocukların odasında radyo, kaset çalar, CD çalar ve internet diğer yaş gruplarına oranla daha fazla bulunurken, 8-13 yaş grubu çocukların odasında bilgisayar ve kablolu televizyonun daha fazla olduğu bulunmuştur (Roberts ve ark., 1999).

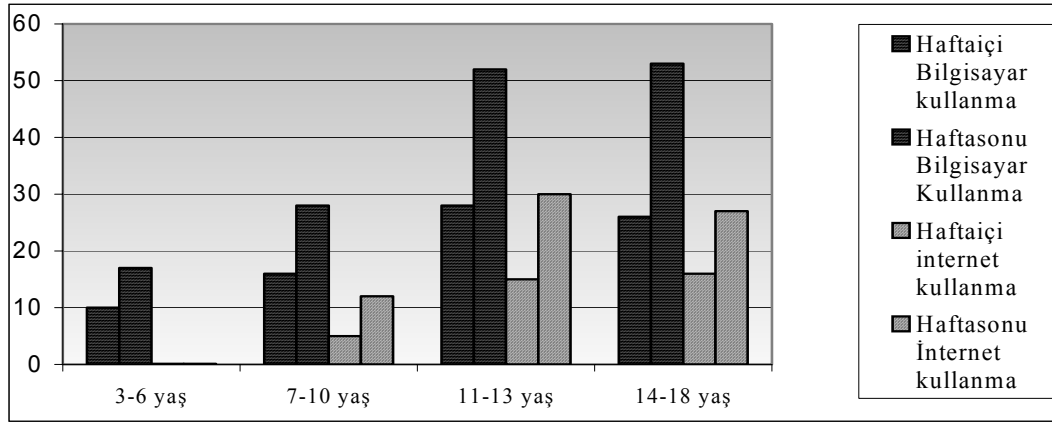
Sonuçlardan da görüleceği gibi televizyon her yaş grubundaki çocuğun odasında bulunan bir alettir. Oysaki bu kitle iletişim aracının her yaştaki çocuğun odasında bulunması ve kolay ulaşılabilir olması, ailelerin gözetimi dışında kullanılması nedeniyle çocukların yaş ve gelişim düzeylerine göre bazı tehlikeler oluşturabilmektedir. Özellikle okul öncesi dönemdeki çocuklar hayal ile gerçeği ayırt edememeleri nedeniyle televizyonda gördüklerinden daha fazla etkilenmektedirler. Bu nedenle özellikle okul öncesi dönemdeki çocukların denetimsiz ve yalnız başlarına televizyon izlemeleri istenmeyen durumlara neden olabileceği için, sağlıklı değildir.

Grafik 1. Çocukların Yaşlarına Göre Bilgisayar, İnternet, Bilgisayar Oyunları Oynama ve Video Oyunlarına Harcadıkları Süreler

Çocukların evde günde ortalama olarak bilgisayar kullanmaya 18 dakika, internet kullanmaya 7 dakika, bilgisayar oyunlarına 14 dakika ve video oyunlarına 10 dakika zaman ayırdıkları saptanmıştır. Yapılan analizler sonucunda, yaş ile bilgisayar kullanma $F(3,929)=.000$ $p<0.01$, internet kullanma $F(3,929)=.000$ $p<0.01$, bilgisayar oyunlarına $F(3,929)=.000$ $p<0.01$ arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu bulunurken, yaş ile video oyunlarına ayrılan süre arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunamamıştır $F(3,929)=.17$ $p>0.05$. Çocukların yaşları arttıkça bilgisayar kullanma, internet kullanma ve bilgisayar oyunlarına ayırdıkları sürelerinde arttığı bulunmuştur. Ancak 7-10 yaş grubundaki çocukların video oyunlarına diğer yaş gruplarından daha fazla zaman ayırırken 14-18 yaş grubundaki çocukların bu etkinliğe diğer yaş gruplarına oranla bu etkinliğe daha az süre ayırdığı bulunmuştur. Bununla birlikte 11-13 ve 14-18 yaş grubundaki çocuklar ise bilgisayar kullanma ve bilgisayar oyunları oynamaya diğer etkinliklerden daha fazla zaman ayırmaktadırlar.

Roberts ve arkadaşları da (1999) çocukların ortalama olarak bilgisayar kullanmaya ve video oyunlarına günde 20'şer dakika, bilgisayar oyunlarına 10 dakika ve internete 10 dakika zaman ayırdıklarını ve yaş ile her etkinliklere ayrılan sürenin de arttığını saptamıştır. Ayrıca 14-18 yaş grubundaki gençlerin diğer yaş gruplarına oranla bilgisayara daha fazla zaman harcadıkları belirlenmiştir.

Grafik 2. Çocukların Yaşlarına Göre Hafta içi ve Haftasonu Bilgisayar ve İnternet Kullanmaya Harcadıkları Süreler

Grafik 2'de görüleceği çocuklar hem bilgisayar kullanmaya hem de internet kullanmaya hafta sonu hafta içinden daha fazla zaman ayırmaktadırlar. Ancak 3-6 yaş grubundaki çocukların internet kullanmaya hiç zaman ayırmadıkları belirlenmiştir.

Çocukların bu etkinliklere hafta sonu hafta içine oranla daha fazla zaman ayırmaları ailelerin ev ödevlerini aksatmaları kaygısı ile çocuklarına bu konuda kısıtlama getirmeleri ile açıklanabilir.

Tablo 2: Çocukların Yaşlarına Göre Bilgisayar ve İnternet Kullanma Alışkanlıklarının Dağılımları

	Toplam		3-6 yaş		7-10 yaş		11-13 yaş		14-18 yaş	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Evde bilgisayarın bulunup bulunmaması										
Var	333	35.7	80	24.0	84	25.2	88	26.4	81	24.3
İnternet bağlantısı bulunup bulunmaması										
Var	201	21.7	54	26.9	39	19.4	50	24.9	58	28.9
Bilgisayarın hangi odada bulunduğu										
Çocuk odasında	199	21.3	34	17.1	53	26.6	64	32.2	48	24.1
Salonda	69	7.4	24	34.8	20	29.0	10	14.5	15	21.7
Çalışma odasında	52	5.6	16	30.8	9	17.3	10	19.2	17	32.7
Anne babanın yatak odasında	6	0.6	4	66.7	1	16.7	1	16.7	-	-
Büyük çocuğun odasında	8	0.8	4	50.0	1	13.3	3	36.7	-	-
Bilgisayarın hangi amaç ile alındığı										
Çocuğun eğitime katkıda bulunmak	139	14.9	24	17.3	37	26.6	49	35.3	29	20.9
Anne babanın işi ile ilgili çalışmaları yürütmesi	43	4.6	24	55.8	6	14.0	6	14.0	7	16.3
İnternete girmek için	19	2.0	-	-	4	21.1	4	21.1	11	57.9
Çocuğun bilgisayarı hangi amaç ile kullandığı										
Bilgisayar oyunları oynamak	191	22.6	57	29.8	48	25.1	42	22.0	44	23.0
Eğitim	166	26.6	27	16.3	33	19.9	57	34.3	49	29.5
İnternete girmek	66	7.8	2	3.0	5	7.6	16	24.2	43	65.2
Eğlenmek, zaman geçirmek	115	13.6	13	11.3	26	22.6	34	29.6	42	36.5
Sohbet etmek ve posta göndermek (Mail atmak)	48	5.7	-	-	3	6.3	20	41.7	25	52.1
Bilgisayarı evde kimin kullandığı										
Çocuğun kendisi	57	6.1	7	12.3	14	24.6	16	28.1	20	35.1
Anne-baba	32	3.4	21	65.6	8	25.0	1	3.1	2	6.3
Tüm aile	139	14.9	37	26.6	43	30.9	38	27.3	21	15.1
Çocuk ve anne/baba	41	4.4	9	22.0	8	19.5	8	19.5	16	39.0
Çocuk ve abla/abi/kardeş	68	7.3	8	11.8	11	16.2	26	38.2	23	33.8
İnternet kafeye gitme durumu										
Spor	262	45.4	-	-	62	10.7	93	16.1	107	18.5
Macera	208	23.3	40	19.2	50	24.0	55	26.4	63	30.3
Savaş/Dövüş	224	25.1	22	9.8	43	19.2	87	38.8	72	32.1
Eğitim	167	18.8	30	18.0	48	28.7	51	30.5	38	22.8
Yap-Boz	128	14.4	41	32.0	46	35.9	26	20.3	15	11.7
Fantastik serüven	113	12.7	42	37.2	30	26.5	21	18.6	20	17.7
	96	10.8	19	19.8	14	14.6	36	37.5	27	28.1

Tablo 2 incelendiğinde, ailelerin %35.7'sinin evinde bilgisayar ve %21.7'sinin evinde internet bulunduğu ve anne baba eğitim düzeyi arttıkça evdeki elektronik kitle iletişim araçlarının sayısının da arttığı saptanmıştır.

1997-1998 yıllarında Amerika'da yapılan bir çalışmaya göre, ailelerin %56.5'inde bilgisayar ve %23'ünün evinde de internet olduğu belirlenirken (Becker, 2000); 2000 yılında yapılan bir başka çalışmada ise ailelerin %70'inin evinde bilgisayar ve %52'sinin evinde de internet olduğu belirlenmiştir (Woodard ve Gridina, 2000). Daha önce yapılan çalışmalarda da, anne eğitim düzeyleri ile evde bilgisayar bulunması arasında doğrusal bir

ilişki ve liseden daha az eğitim düzeyine sahip ailelerin yalnız %16'sında bilgisayar bulunurken, en az master derecesindeki ailelerin %91'inin evinde bilgisayar olduğu bulunmuştur (Becker, 2000).

Evlerinde bilgisayar bulunan ailelerin %21.3'ünde bilgisayarın çocuğun odasında, % 7.4'ünde salonda ve % 5.6'sında da çalışma odasında olduğu saptanmıştır. Evlerinde bilgisayar bulunan ailelerin %59'unun evinde internet de olduğu bulunmuştur.

Woodard ve Gridina (2000) da 8-16 yaş grubundaki çocukların %20'sinin yatak odasında bilgisayar olduğunu ve bilgisayarı bulunan çocukların %54'ünün internet bağlantısına sahip olduğunu belirlemiştir.

Evdeki bilgisayarı genellikle tüm aile bireylerinin kullandığı, ancak eve bilgisayarın daha çok çocukların okul ödevlerini yapması (ders çalışmak) amacı ile alındığı bulunmuştur. Ancak çocukların %7.8'inin bilgisayarı internet sitelerine girmek, %13.6'sının eğlenmek, %5.7'sinin chat yapmak, %22.6'sının oyun oynamak, %19.7'sinin okul ödevleri için bilgi toplamak ve ödev yapmak için kullandıkları saptanmıştır. Ayrıca internet sitelerine girmek, eğlenmek, chat yapmak, oyun oynamak amacı ile 14-18 yaş grubundaki çocukların bilgisayarı diğer yaş gruplarına oranla daha fazla kullandıkları ve erkek çocukların kızlara oranla bilgisayarda daha fazla oyun oynadıkları bulunmuştur.

Ailelerin bir çoğu çocuklarına eğitim olanakları sağlamak ve onları "bilgi çağına" hazırlamak amacıyla evlerine bilgisayar ve internet almakla birlikte pek çok aile bilgisayar ve internetin çocukları üzerindeki olumsuz etkileri ile ilgili olarak yoğun kaygılar yaşamaktadırlar. Ancak tüm bu kaygılara rağmen aileler evlerinde bilgisayar bulunmadığında çocuklarının dezavantajlı olduklarına inanmaktadırlar (Subrahmanyam ve ark. 2000).

Woodard ve Gridina (2000) da odasında bilgisayar bulunan çocukların çoğunun bilgisayarı okul ödevlerini hazırlamak ve oyun oynamak amacı ile kullandıklarını belirlemiştir.

Çocukların %45.4'ünün zaman zaman internet kafelere gittikleri ve çocukların %3'ünün hergün, %22.5'inin haftada 1-2 kez, %5.6'sının haftada 3-4 kez internet kafeye gittikleri saptanmıştır. İnternet kafeye giden kızların oranı %33.7 iken erkek çocukların oranının %57.2 olduğu saptanmıştır. Ayrıca 7-10 yaş grubundaki çocukların %10.7'sinin, 11-13 yaş grubundaki çocukların %16.1'inin ve 14-18 yaş grubundaki çocukların %18.5'inin internet kafeye gittikleri belirlenmiştir. İnternet kafeye giden çocukların ortalama olarak burada 40-50 dakika zaman harcadıkları belirlenmiştir.

İnternet kafeler evlerinde bilgisayarı veya modem bağlantısı olmayan bireylerin gittiği ve para karşılığında sınırlı süre içerisinde internet'e erişim sağlayan ticari mekanlardır. Bu yerlerde internet erişim dışında bilgisayar oyunları oynama da önemli bir kazanç kapısıdır. İnternet kafeler tüm dünyada giderek kendi başına bir sektör haline gelmiş ve hızla yayılmaya başlamıştır. Ancak internet kafelerin yaygınlık kazanması bu kafelerde erişilen içeriğin kontrol sorununu da beraberinde getirmiştir (Yıldız, 2004). İnternet ortamında kontrolsüz bir şekilde dolaşan çocuğun karşısına pronografi, uyuşturucu, alkol, hırsızlık veya yasadışı örgütlere ait siteler çıkabilmektedir. Öyleki bu siteler özellikle küçük yaşta çocuklar için ciddi sorunlar oluşturabilmektedir. Ayrıca sanal ortamda yapılan sohbetler çocuk için tehlikeli durumlar yaratabilmektedir.

İnternet kafelerle ilgili yapılmış bir çalışmada kafeleri kullanan gençlerin daha çok e-posta kullanmak, sohbet etmek ve oyun oynamak üzere bu yerlere gittikleri ve erkek kullanıcıların oranının %98 olduğu saptanmıştır. Bununla birlikte bu kafelere giden çocukların %14'ünün porno sitelerinde dolaşmak, %10'unun kumar oynamak, %8'inin alış-veriş yapmak ve sitelerde dolaşmak, %3'ünün de gazete okumak için bu kafelere gittikleri belirlenmiştir (Aktaran: Tuncer, 2002).

Çocukların %22.9'u video veya bilgisayar oyunları için CD alırken CD'leri kendilerinin seçtikleri ve %23.3'ünün spor, % 25.1'inin macera, %18.8'inin savaş/dövüş, %14.4'ünün eğitim, %12.7'sinin yap-boz ve % 10.8'inin fantastik olaylar içeren CD'leri tercih ettikleri belirlenmiştir. Ayrıca erkek çocukların daha çok spor ve savaş/dövüş türü oyunları tercih ederken, kızların eğitim ve yap-boz türü CD'leri tercih ettikleri saptanmıştır.

Woodard ve Gridina (2000) tarafından yapılan çalışmada da kızların daha çok puzzle, uzaysal algı ve eğitim cd'lerin tercih ederken, erkeklerin şiddet eylemleri içeren ve spor oyunlarına ait cd'leri tercih ettiklerini bulmuşlardır. Bir başka çalışmada da erkeklerin daha çok fantezi temelli oyunları tercih ederken, kızların daha çok gerçeğe dayalı oyunları tercih ettikleri saptanmıştır (Subrahmanyam ve ark.,2000).

SONUÇ

Günümüzde teknolojideki hızlı gelişmeler kitle iletişim araçlarındaki hızlı değişimlere de sebep olmuştur. Geçmiş yıllara oranla artık gençler çok erken dönemde teknoloji ile tanışmakta ve onu günlük yaşamında kullanır hale gelmektedir.

Sonuçları incelediğimizde, çocukları odasında en yaygın olarak bulunan araçların %52.1 ile kütüphane, %35.2 ile teyp (kaset çalar), %34.7 ile radyo ve %33.3 ile televizyon olduğu belirlenmiştir.

Evlerinde bilgisayar bulunan ailelerin %21.3'ünde bilgisayarın çocuğun odasında bulunduğu ve eve bilgisayarın daha çok çocukların okul ödevlerini yapması (ders çalışmak) amacı ile alındığı saptanmıştır. Ancak çocukların sadece %19.7'sinin bilgisayarı okul ödevleri için bilgi toplamak ve ödev yapmak için kullandıkları belirlenirken, %7.8'inin internet sitelerine girmek, %13.6'sının eğlenmek, %5.7'sinin chat yapmak, %22.6'sının oyun oynamak amacı ile kullandıkları görülmüştür. Ayrıca çocukların %45.4'ünün zaman zaman internet kafelere gittikleri ve internet kafeye gitme oranının yaş ile arttığı bulunmuştur.

Tüm bu sonuçlar ışığında ebeveynlere şunları önerebiliriz;

- Ebeveynlerin çocuklarını kontrolsüz bırakmamaları çağın gereği olan bilgisayar ve internet kullanmaları konusunda cesaretlendirmeleri ancak
- Ebeveynlerin çocuklarının bilgisayar ve interneti kullanmalarını takip etmeleri, birlikte kullanım programı hazırlamaları ve kurallar koymaları
- Ebeveynlerin kontrol edemeyecekleri durumlar için çocukların yatak odalarında internet bağlantılı bilgisayar bulundurmamaları
- Ebeveynlerin bilgisayar oyunları ve video oyunları konusunda çocuklarına rehberlik yapmaları ve denetimsiz olarak bu oyunları oynamalarına izin vermemeleri
- İnternet kafelerin daha sıkı denetim altında bulundurulmaları
- Ailelerin çocuklarının denetimsiz olarak internet kafelere gitmelerine izin vermemeleri önerilebilir.

KAYNAKLAR

- Anderson CA, Dill KE. (2000). Video Games And Aggressive Thoughts, Feelings And Behavior İn The Laboratory And İn Life. *J Pers Soc Psychol.*;78:772-790
- Bar-on ME ve Broughton DD. (2001). Media Violence. *Pediatrics*, 108(5): 1222-1226.
- Becker, HJ. (2000). Who's wired and Who's Not: Children's Access to and Use of Computer Technology. *The Future of Children: Children and computer tecnology* Vol (10):2. İnternette 15 Eylül 2003'de elde edilmiştir: <http://www.futureofchildren.org>
- Bernard-Bonnin AC, Gilbert S, Rousseau E, Masson P ve Maheux B. (1991). Television And The 3-To 10-Year-Old Children. *Pediatrics*, 88(1): 48-54.
- Cantor, J. (2000). Media Violence. *Journal of Adolescent Health*, 27:30-34.
- Dertouzos, M. (2005). Developmental Risks: The Hazards of Computers in Childhood İnternette 28 Şubat 2005'de elde edilmiştir. <http://www.allianceforchildhood.net/projects/downloads/chapter2.pdf>
- Gill S. (2001). Children, Media Violence and Sex: Research and Recommendations: İnternette 27 Kasım 2003'de elde edilmiştir: <http://www.broadcom.org/pollquestions/childrenandmedia2.htm>
- Healy, J.M. (2003). Understanding Tv's Effects On The Developing Brain. *American Academy of Pediatrics*. İnternette 2 Ocak 2003'de elde edilmiştir. <http://www.aap.org/advocacy/chm98nws.htm>
- Klein JD, Brown JD, Childers KW, Oliveri J, Porter C ve Dykers C. (1993). Adolescents' Risky Behavior and Mass Media Use. *Pediatrics*, 92(1): 24-31.
- Roberts DF, Foehr UG, Rideout VJ ve Brodie M.(1999). Kids & Media The New Millennium İnternette 15 Eylül 2003'de elde edilmiştir: <http://www.kff.org/content/1999/1535/kidsReport%20FINAL.pdf>
- Specht, J., Wood, E. ve Willoughby T. (2002). What Early Childhood Educators Need to Know About Computers in Order to Enhance the learning Environment. İnternette 2 Ocak 2003'de elde edilmiştir http://www.cjlt.ca/content/vol28.1/specht_etal.html
- Strasburger VC ve Donnerstein E. (1999). Children, Adolescents and the Media: Issues and Solutions: *Pediatrics* 103(1): 129-139.
- Subrahmanyam K, Kraut RE, Greenfield PM ve Gross EF. (2000). The İmpact Of Home Computer Use On Children's Activities And Development. *The Future of Children: Children and Computer tchnology*, 10(2). İnternette 15 Eylül 2003'de elde edilmiştir: <http://www.futureofchildren.org>
- Taras HL, Sallis JF, Nader PR ve Nelson J. (1990). Children's Television-Viewing Habits And The Family Environment. *AJDC* 144: 357-359.
- Tuncer, N (2002). Polisi Olmayan Şehir İnternet. *Çoluk Çocuk Dergisi*, 13:12-13.
- Wartella, E.A., Lee, J.H. ve Caplovitz, A.G. (2002). Children and İnteractive Media. İnternette 15 Eylül 2003'de elde edilmiştir: http://www.markle.org/news-interactive_media_update.pdf

Woodard EH ve Gridina N.(2000). Media İn The Home. The Fifth Annual Survey Of Parents And Children. İnternetten 15 Eylül 2003’de elde edilmiştir: <http://www.appcpenn.org/mediainhome/survey/survey7.pdf>
Yıldız M (2004). Bir Kamu Politikası Aracı Olarak İnternet Kafeler. İnternetten 6 Mayıs 2004’de elde edilmiştir: <http://www.edevlet.net/eTurkiye/internetkafeler.pdf>